

โครงการศึกษาวิจัยการประเมินผลกระทบของ
นโยบายการค้าระหว่างประเทศเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและ
การเติบโตอย่างสมดุลของประเทศสมาชิกอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำ
โขง

เสนอต่อ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา
โดย คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะผู้วิจัย

The Faculty of Economics
Chulalongkorn University

International Institute for
Trade and Development
www.itd.or.th

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม
- รองศาสตราจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี
- อาจารย์ ดร.วรประภา นาควัชระ
- อาจารย์ ดร.ดวงดาว มหากิจศิริ
- ดร.วสุชาติล นาควิโรจน์

- นายภคภพ วรอรชรธรรม
- นายเกียรติกมล บุญสุภา

หัวหน้าโครงการ, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัย, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัย, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัย, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัย, ศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยวิจัย

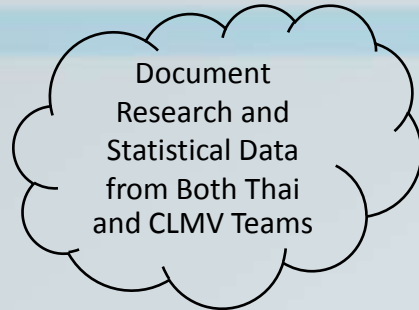
ผู้ช่วยวิจัย

โจทย์วิจัย กรอบแนวคิด และวิธีการศึกษา

Knowing the CLMV Countries

- PESTEL Analysis (Political, Economic, Social, Technological, Environment, Legal)
- Competitiveness Index
- Human Development Index

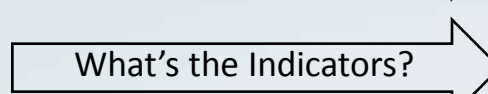
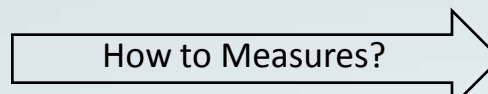
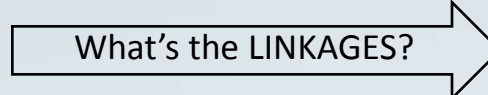
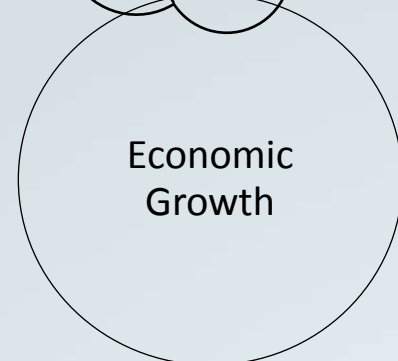
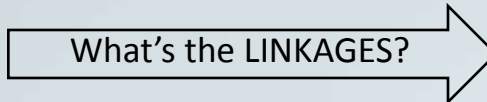

- Development and Economic Reform Policies

- SMEs Promotion and Development Policies

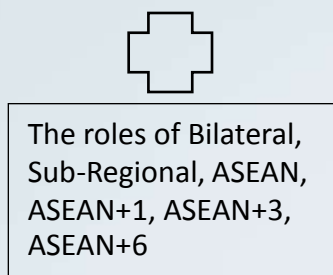
- Logistic Performance Index
- Ease of Doing Business
- Transparency Index

- International Trade Policy
- Investment Promotion and Investment Protection Policies

- Product Fragmentation (Production Blocks and Services Links)
- New Development Strategy
- The roles of Financial markets and Financial intermediaries
- Financial Inclusion

10 Benefits from International Trade

- Boost Development and Reduce Poverty
- Enhance Competitiveness
- Facilitates export diversification
- Encourages innovation
- Expands business opportunities
- Expands choice and Lower prices for consumers
- Improvement of quality, labour and environment
- Cutting government spending
- Strengthens ties b/w nations and people
- Creates employment opportunities

วิธีการศึกษา และการนำเสนอ

เส้นทางการสำรวจข้อมูล

ภาคสนาม

- ครั้งที่ 1: อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ จังหวัดเมียวดี รัฐกะเหรี่ยง ประเทศเมียนมา
- ครั้งที่ 2: นครโฮจิมินห์ และ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม
- ครั้งที่ 3: กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา
- ครั้งที่ 4: อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก – จังหวัดเมียวดีและจังหวัดผาอัน รัฐกะเหรี่ยง จังหวัดมะละแหม่ง รัฐมอญ และ นครย่างกุ้ง ประเทศเมียนมา
- ครั้งที่ 5: จังหวัดอุดรธานี กรุงเวียงจันทน์ ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว)

กรณีศึกษารายธุรกิจ

- ภาคเกษตร: ข้าว ยางพารา ธัญพืช (มันสำปะหลัง, ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์, อ้อย) ปศุสัตว์ (หมู, ไก่) ประมง เกษตรอินทรีย์
- ภาคบริการ: การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ (Wellness Tourism)

โครงสร้างการนำเสนอ

- บทที่ 1: บทนำ
  - บทที่ 2: ทบทวนวรรณกรรม
  - บทที่ 3: ประเทศกัมพูชา
  - บทที่ 4: ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)
  - บทที่ 5: ประเทศเมียนมา
  - บทที่ 6: ประเทศเวียดนาม
  - บทที่ 7: ประเทศจีน (กรณีศึกษาความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง และการสร้างความสัมพันธ์เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำและการพัฒนาอย่างยั่งยืนระหว่าง 2 ภูมิภาค, นำเสนอและระดมความคิดเห็น ณ Fudan University นครเซี่ยงไฮ้)
  - บทที่ 8 บทสรุป
- โดยบทที่ 3 – 6 จะมีโครงสร้างการนำเสนอในรูปแบบเดียวกัน ดังนี้
- PESTEL Analysis
  - นโยบายการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศของและแนวทางการพัฒนาประเทศและระบบเศรษฐกิจ
  - นโยบายการเงินการธนาคารที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ
  - นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลดความยากจนและการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

สถานการณ์ของประเทศสมาชิกอนุภูมิภาค

The Faculty of Economics
Chulalongkorn University

International Institute for
Trade and Development
Institut International de Commerce
et de Développement

	ปัจจัยทางการเมือง	ปัจจัยทางเศรษฐกิจ	ปัจจัยทางสังคม
กัมพูชา	<ul style="list-style-type: none"> การเมืองมีเสถียรภาพสูง แต่ประเด็นด้านธรรมาภิบาลยังไม่ได้รับการพัฒนาไปเท่าที่ควร 	<ul style="list-style-type: none"> ธนาคารโลกประกาศให้กัมพูชาเป็นประเทศรายได้ระดับกลางค่อนข้างต่ำ (Lower Middle Income Country) เมื่อ 1 ก.ค. 2559 เกิดการปฏิรูประบบเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง พยายามส่งเสริมการค้าการลงทุนและการเข้าเป็น GVCs สิทธิ GSP และ EBA ในตลาดยุโรปและสหรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> บรรลุหลายเป้าหมายของ MDGs แต่มีความล้มเหลวเรื่อง Near Poor ไม่มีมาตรการชัดเจนในเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำและการกระจายรายได้
สปป.ลาว	<ul style="list-style-type: none"> การเมืองมีเสถียรภาพสูง อิงสถานการณ์การเมืองในเวียดนามเป็นสำคัญ ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันยังมีอยู่แพร่หลายและรุนแรงในทุกระดับชั้น (แขวง เมือง และบ้าน) 	<ul style="list-style-type: none"> มีอัตราการเจริญเติบโตสูงสุดในอาเซียน วางเป้าหมายหลุดพ้นประเทศที่มีรายได้น้อยที่สุดภายในปี 2020 ที่ผ่านมาพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมาก จึงได้มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจให้มุ่งสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ทันสมัย สร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทาน ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมการเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ในปี 2556 	<ul style="list-style-type: none"> มีโครงสร้างประชากรที่เป็นคนหนุ่มสาวค่อนข้างมาก เป็นข้อได้เปรียบด้านทรัพยากรแรงงานเมื่อเทียบกับแนวโน้มประชากรสูงวัยของโลก รอยกระจุกจนกระจาย ที่ผ่านมาสามารถลดความยากจนได้กว่าครึ่งหนึ่ง แต่ปัญหาความเหลื่อมล้ำกลับเพิ่มสูงขึ้น
เมียนมา	<ul style="list-style-type: none"> สถานการณ์ทางการเมืองเริ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงในครั้งแรกตั้งแต่ 2554 ทำให้รัฐบาลทหารมีบทบาทลดลง และหลังจากการเลือกตั้งในปี 2558 พลเรือนมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ผู้นำต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่นมาเยือนเมียนมาตลอดในระยะ 3 ปีหลัง 	<ul style="list-style-type: none"> ความยากจนและความเหลื่อมล้ำยังมีอยู่ แต่ความยากจนที่อยู่ในระดับใต้เส้นความยากจนไม่มากนัก ทำให้มีโอกาสแก้ไขไม่ยาก แต่เปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ความยากจนมีทั้งประเทศ และเมืองใหญ่ รัฐบาลในปี 2559 ได้ปฏิรูปนโยบายทางเศรษฐกิจ และดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น โครงสร้างทางเศรษฐกิจพึ่งพารายได้จากภาคการเกษตรลดลง ขณะที่คนในภาคการเกษตรมีจำนวนมาก องค์กรระหว่างประเทศ และนานาชาติกลับมาให้ความ 	<ul style="list-style-type: none"> การลดระดับความยากจนเป็นมาอย่างต่อเนื่อง มีนโยบายรองรับ แต่แผนที่แก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำยังไม่ชัดเจน มีแผนและเป้าหมายที่ชัดเจนตาม MDGs ปัญหาชนกลุ่มน้อยยังมีอยู่แต่ลดทอนลงไปมาก

สถานการณ์ของประเทศสมาชิกอนุภูมิภาค

	ปัจจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม	ปัจจัยทางระบบกฎหมาย
กัมพูชา	<ul style="list-style-type: none"> ยังไม่มีมาตรการชัดเจนในการส่งเสริม R&D แต่พยายามส่งเสริมผ่าน FDI 	<ul style="list-style-type: none"> เริ่มมีการดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ป่า และแม่น้ำโขง 	<ul style="list-style-type: none"> มีการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหลายตัว โดยเฉพาะเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนทั้งใน SEZs และนอก SEZs กฎหมายหลายเรื่องยังขึ้นกับดุลพินิจ
สปป.ลาว	<ul style="list-style-type: none"> การโทรคมนาคมของมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยภูเขา มีพื้นที่เกษตรกรรมเพียงร้อยละ 20 การตัดไม้ทำลายป่าเป็นผลมาจากการโครงการโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และการเปลี่ยนป่าให้เป็นพื้นที่สำหรับการทำเกษตรและพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับประชากรในชนบททำให้การใช้ป่าไม้เป็นไปอย่างไม่ยั่งยืนและเป็นเหตุให้ป่าเสื่อมโทรม 	<ul style="list-style-type: none"> การจดทะเบียนทำธุรกิจมีความสะดวกและคล่องตัวสูง เพียงคนเดียวก็สามารถจดทะเบียนนิติบุคคลได้ กฎหมายการลงทุนเสรี มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนผ่าน SEZ ที่มีกว่า 11 แห่ง เพื่อเชื่อมโยงกับไทยและประเทศเพื่อนบ้าน
เมียนมา	<ul style="list-style-type: none"> ล้าหลังทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต้องยกระดับการสร้างทรัพยากรมนุษย์อีกมาก เครื่องจักร และอุปกรณ์ล้ำสมัยขาดการลงทุน ทำให้ผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> เริ่มให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม เพราะการส่งออกเป็นการส่งทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก ภัยธรรมชาติสร้างต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมาก 	<ul style="list-style-type: none"> กฎหมายล้ำสมัย กำลังอยู่ในช่วงการปรับเปลี่ยนหลังจากมีรัฐบาลพลเรือน มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายการลงทุนระหว่างประเทศ แต่ยังไม่เสร็จสิ้น แต่ทิศทางที่ดีดึงดูดการลงทุนจาก

กัมพูชา

The Faculty of Economics
Chulalongkorn University

International Institute for
Trade and Development
www.itd.or.th

- ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ “จัตุโกณ” ในขั้นตอนที่ 3 (Rectangular Strategies Phase III) , แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ (Industrial Development Plan: IDP) และ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 2558-2568 (National Strategic Development Plan: NSDP 2014-2018) โดยกัมพูชาต้องการพัฒนาให้ประเทศเป็นส่วนหนึ่งของระบบห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ (Global Value Chains: GVCs) โดยหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ส่งเสริมภารกิจนี้ให้เกิดขึ้นจริงคือ Council for the Development of Cambodia (CDC)
- รัฐบาลกัมพูชาอนุญาตให้นักลงทุนจากต่างประเทศสามารถเข้ามาดำเนินธุรกิจได้อย่างเสรี และ ได้รับสิทธิเช่นเดียวกับนักลงทุนกัมพูชาทุกประการ
- นักลงทุนต่างชาติที่ลงทุนในกัมพูชาสามารถครอบครองปัจจัยการผลิตทุกประเภทได้ ยกเว้น ที่ดิน
- แม้ว่าที่ผ่านมามีประเทศกัมพูชาจะสามารถบรรลุเป้าหมายการลดความยากจนตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs 2000 – 2015) ได้ควบคู่ไปกับการปรับปรุงดัชนีชี้วัดทางด้านคุณภาพชีวิตและสังคม แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ กลุ่มใกล้ความยากจน (Near Poor) ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก
- ปัจจุบันธนาคารโลกได้ประกาศให้ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่หลุดพ้นจากประเทศยากจนและเลื่อนสถานะไปเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ (Lower-Middle Income Economies)
- แม้จะมีแผนในการลดความยากจนอย่างชัดเจน เรียกว่า ยุทธศาสตร์การลดความยากจนแห่งชาติ (National Poverty Reduction Strategy : NPRS) แต่กัมพูชายังไม่มีแผนการที่เป็นรูปธรรมในการ

กัมพูชา

The Faculty of Economics
Chulalongkorn University

International Institute for
Trade and Development
www.itd.or.th

- สำหรับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศกัมพูชาที่จะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของทรัพยากรและการพัฒนาประเทศในอนาคตสามารถสรุปออกมาได้เป็น 6 ประเด็น ได้แก่ การทำลายป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ, การทำประมงเกินขนาด (Over-Fishing), การพังทลายของหน้าดิน และการสูญเสียตะกอนที่มีคุณภาพของแม่น้ำ (Siltation), การใช้สารเคมีทางการเกษตรมากเกินไปจนก่อให้เกิดมลพิษ, การบริหารจัดการและการกำจัดขยะและของเสียต่างๆ, ประเด็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขง
- ปัจจัยทางการเงิน การธนาคาร และนโยบายการเงินของประเทศที่นิยมทำธุรกรรมโดยใช้เงินตราสกุลต่างประเทศ (Dollarisation) โดยเฉพาะเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ แทนที่จะใช้เงินเรียล (Riel) ซึ่งเป็นเงินสกุลหลักของประเทศเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยผู้ได้รับผลกระทบทางลบจากการใช้เงินตราต่างประเทศแทนเงินสกุลหลักของประเทศ และส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำมีสถานการณ์ที่เลวร้ายมากยิ่งขึ้นคือ กลุ่มคนจนและกลุ่มกำลังแรงงานไร้ฝีมือในประเทศ
- นอกจากนั้นแล้วปัญหาเข้าถึงระบบการเงิน (Financial Inclusive) ก็เป็นอีกหนึ่งอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนที่กระทรวงวางแผน (Ministry of Planning) บรรจุไว้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ (NSDP, 2014-2018) คือการวางโครงการเพื่อสนับสนุนให้เกิดการใช้เงินเรียล (Riel) ซึ่งเป็นเงินสกุลหลักของประเทศกัมพูชา และการสนับสนุนให้เกิดเครื่องมือทางการเงินที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินธุรกิจ การลดละเลิกกฎระเบียบรวบรวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนกัมพูชาสามารถเข้าถึงบริการทาง

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- แม้ว่า สปป.ลาว จะเป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก มีจำนวนประชากรเพียง 7 ล้านคน ทำให้ไม่มีการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) แต่ที่ผ่านมา สปป.ลาว เป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงที่สุดในอาเซียน มีศักยภาพด้านวัตถุดิบที่อุดมสมบูรณ์ และแรงงานราคาถูก
- การลงทุนจากต่างประเทศเป็นรูปแบบการยกตั้งกระบวนการผลิตเข้าไปผลิตในลาว และยังไม่เชื่อมโยงกับ GVCs
- เพื่อให้เกิด สปป.ลาวเป็นส่วนหนึ่งของ GVCs สปป.ลาวต้องการการพัฒนาด้านตลาดเงินและตลาดทุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต และการพัฒนาคุณภาพแรงงาน ซึ่งแรงงานที่มีคุณภาพและมีความพร้อมจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมาก อีกทั้งโครงสร้างประชากรที่ประกอบไปด้วยคนหนุ่มสาวจำนวนมาก การอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน หรือ capacity building จึงเป็นอีกหนึ่งนโยบายที่จะช่วยบรรเทาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ
- นอกจากนี้ การสร้างห่วงโซ่คุณค่าแบบ demand driven หรือการขับเคลื่อนธุรกิจภายใต้ความต้องการของตลาดอาจเป็นอีกหนึ่งหนทางในการที่จะทำให้ supply chain เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ร้านอาหารจากประเทศไทยทำให้เกิดการผลิตผักปลอดสารพิษและกระแสดูแลสุขภาพ ธุรกิจเสริมความงาม
- ที่ผ่านมามี สปป.ลาว มองผลประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมการเป็นตลาดเดียวกันหรือ Single Market ยังมีอยู่น้อย เนื่องจากการผลิตของลาวเองที่ยังมีน้อย และการทำให้เกิดตลาดเดียวกันนั้นไม่ง่าย เหตุเพราะติดขัดในประเด็นมาตรการทางการค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน

เมียนมา

The Faculty of Economics
Chulalongkorn University

International Institute for
Trade and Development
www.itd.or.th

- การพัฒนาเพื่อเชื่อมเมียนมาเข้ากับเครือข่ายการผลิตภูมิภาคและเครือข่ายการผลิตโลก (Regional and Global Value Chains) นั้น พื้นที่เศรษฐกิจชายแดนจึงมีความสำคัญ ภารกิจเชิงนโยบายของเมียนมาจึงน่าจะย้อนกลับมาที่ประเด็นของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมต่อจุดที่ตั้งสำคัญ (Nodes) เหล่านี้และพื้นที่ทางเศรษฐกิจอื่น ๆ เข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ → RVC, SMEs, and SEZ
- การแก้ปัญหาความยากจนนั้นจะมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ที่ให้อย่างกุ่มและมั่นคงและเป็นสองขั้วเมืองอุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนา ทั้งนี้ เป้าหมายเร่งด่วนของการพัฒนาสำหรับเมียนมาคือการเร่งลดความยากจนในพื้นที่ชนบท และการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างท้องถิ่นกับเมือง ผ่านการเพิ่มโอกาสและความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรและสาธารณูปโภคพื้นฐานของประชาชนที่ยากจนในพื้นที่ชนบท
- สำหรับกรณีศึกษาสินค้าเกษตรที่เป็นตัวอย่างในงานวิจัยชิ้นนี้ประกอบไปด้วยข้าว ยางพารา ไก่ และปลา
  - ข้าว ผู้ปลูกเป็นเกษตรกรรายย่อย มีเทคโนโลยีที่ต่ำ มีผลิตภาพที่ต่ำตามไปด้วย ทำให้ราคาสินค้านั้นถูกกว่าผู้ส่งข้าวจากประเทศอาเซียนอื่นๆ อีกทั้งการปลูกข้าวมีความเสี่ยงต่อภัยทางธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความยากจนขึ้นในเมียนมา
  - การปลูกยางพาราของเมียนมานั้นกระจุกตัวอยู่แค่บางรัฐเท่านั้น จากที่ประสบปัญหายางพาราตกต่ำ จึงสร้างปัญหาความยากจนขึ้นในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยาง ประกอบ

- การลงทุนของผู้ประกอบการไทยในภาคเกษตรกรรมในเวียดนามโดยบริษัทใหญ่ๆ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรปศุสัตว์ เป็นการนำนวัตกรรมเข้าไปเพื่อทำให้การเกษตรปศุสัตว์ในเวียดนามทำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพิ่มรายได้ให้คนจน ดังนั้นนโยบายที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในเวียดนามควรเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการลงทุนประเภทนี้ให้มากขึ้น
- นอกจากนี้ อาจมีการสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมอื่นที่จะสามารถช่วยสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับคนจนในเวียดนามได้ ซึ่งอีกอุตสาหกรรมหนึ่งที่น่าสนใจคือ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ (ซึ่งปัจจุบันยังมีการลงทุนจากต่างชาติไม่มากนัก)
- ประเทศเวียดนามมีการแก้ไขกฎหมายค่อนข้างบ่อยแต่ละครั้งไม่มีรายละเอียดในเรื่องการปฏิบัติ (ต้องรอกฎหมายลูกซึ่งออกมาช้า) ภาครัฐควรแก้ไขความไม่แน่นอนนี้ด้วยการศึกษาเรื่องภาคปฏิบัติและร่างรายละเอียดก่อนประกาศเปลี่ยนกฎหมาย
- ประเด็นเรื่องของ TPP ถูกคาดหวังว่าจะทำให้เศรษฐกิจเวียดนามเติบโตได้มหาศาล อย่างไรก็ตามก็ตีปัญหาความเหลื่อมล้ำอาจไม่ดีขึ้น เพราะฉะนั้นเวียดนามควรคิดแผนการที่จะทำให้ประโยชน์ที่ได้จาก TPP ได้รับการกระจายไปสู่คนจน

- เวียดนามยังมีทัศนคติที่ไปคล้ายเดียวกับนักลงทุนต่างชาติในบางกรณี เช่น การต่อต้านการ

ประเทศจีน (กรณีศึกษาความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง และ การสร้างความสัมพันธ์เพื่อการ ลดความเหลื่อมล้ำและการ

พัฒนาอย่างยั่งยืนระหว่างภูมิภาค) (Geo Political Economies) แม่น้ำโขงหรือแม่น้ำ ล้านช้างในประเทศไทย รวมทั้งอาณาบริเวณที่เกี่ยวข้องคอทำเลสำคัญทางยุทธศาสตร์

- จีนภายใต้สภาวะเศรษฐกิจถดถอย หรือที่นิยมเรียกว่า **New Normal** ซึ่งจีนต้องการสร้างความแข็งแกร่งจากการลดการพึ่งพาการส่งออกไปยังตลาดโลก มาสู่การ เน้นการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของตนจากการบริโภคภายในประเทศ
- การขยายบทบาทของจีนในการเชื่อมโยงภูมิภาคหลักๆ ของโลก อันได้แก่ เอเชีย แอฟริกา และยุโรป เข้าด้วยกันผ่านโครงการ **Belt and Road Initiative (BRI)**
- นอกจากจีนแล้ว ประเทศเทศมหาอำนาจอีกอย่างน้อย 2 ประเทศคือ
  - ประเทศญี่ปุ่นที่ให้ความสนใจในภูมิภาคนี้มาตั้งแต่ทศวรรษ 2533 ประเทศญี่ปุ่นก็เป็นผู้สนับสนุนหลักของ โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (The Greater Mekong Sub-regional Economic Cooperation Program) ก็ได้ถูกจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2535 และในที่สุดก็พัฒนาไปสู่ประชุมสุดยอดผู้นำ แม่น้ำโขง-ญี่ปุ่น (Mekong-Japan Summit) ครั้งแรก ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่นในปี 2552 ซึ่งได้มี การจัดทำ ปฏิญญาโตเกียว 2552 (The 2009 Tokyo Declaration) ขึ้น
  - สหรัฐอเมริกาผ่านทางความริเริ่มลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง (Lower Mekong Initiative: LMI) ที่เริ่มต้นในปี 2552 ก็กำลังให้ความสนใจภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่ง LMI นี้ก็สอดคล้องกับนโยบายปรับสมดุลใหม่ (Re-Balancing) ของรัฐบาลสหรัฐในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งหลายฝ่ายวิเคราะห์ว่าสหรัฐอเมริกากำลังเดินเกมสปีดล่อมจำกัด เขตการขยายอิทธิพลของประเทศจีน สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเช่นนี้ ยิ่งเน้นความสำคัญทาง ยุทธศาสตร์ของภูมิภาคลุ่มน้ำโขงต่อประเทศจีน

• สำหรับกลุ่มประเทศอาเซียนเอง โดยเฉพาะกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนบนภาคพื้นทวีป อันได้แก่ ไทย กัมพูชา เมียนมา สปป.ลาว และเวียดนาม ต่างก็คาดหวังที่จะได้รับประโยชน์จากนโยบาย

ประเทศจีน (กรณีศึกษาความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง) และ การสร้างความสัมพันธ์เพื่อการ ลดความเหลื่อมล้ำและการ

พัฒนาอย่างยั่งยืนระหว่าง (ภูมิภาค) ^{คือความเชื่อมโยงที่สำคัญ} หากแต่ ปัจจุบัน สถานการณ์
ในแม่น้ำโขงที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (**Conflict of Interest**) ระหว่าง
ประเทศในภูมิภาคก็คูกุ่นอยู่ตลอดเวลา อาทิ จีน สปป.ลาว และเมียนมา ซึ่งอยู่ทางต้น
น้ำ ต้องการพัฒนาโครงการเขื่อนขนาดใหญ่เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งจะกระทบต่อกระแสน้ำ
ตะกอน และปริมาณน้ำในแม่น้ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศที่อยู่ทางปลายน้ำ โดยเฉพาะ
กัมพูชา ซึ่งเผชิญปัญหาน้ำท่วม และการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ในทะเลสาบ(ตนเลสาบ, โตนเล
สาบ) ซึ่งเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะที่เวียดนามก็สูญเสีย
พื้นที่เพาะปลูกในบริเวณดินดอนปากแม่น้ำโขง และยังเผชิญกับปัญหาการลมน้ำทะเลที่แทงลึกเข้า
ยังพื้นที่ตอนในของประเทศ ปัญหาเหล่านี้นำไปสู่สถานการณ์ความตึงเครียดภายในอนุ
ภูมิภาค แม้ข้อพิพาทยังไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม แต่วิกฤตความไว้วางใจ
(**Trust Crisis**) ก็คูกุ่นแล้วในพื้นที่

- เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง (Lancang-Mekong Cooperation: LMC)
จึงถูกเสนอขึ้นโดยประเทศไทยและได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลจีนในปี 2557 จนนำไปสู่การ

สาเหตุของวิกฤตความไว้วางใจ (Trust

The Faculty of Economics
Chiang Mai University

International Institute for
Trade and Development
www.itd.or.th

Crisis)

1. ความไม่สมดุลของอำนาจ ความหวาดกลัวระหว่างประเทศที่แข็งแกร่งและประเทศที่อ่อนแอ ทั้งในมิติของขนาดของประเทศ ขนาดของประชากร และขนาดของระบบเศรษฐกิจ

2. ความตระหนักรู้ที่ผิด (**Misperception**) ในหลากหลายประเด็น ความเข้าใจผิดเหล่านี้เกิดขึ้นจากหลากหลายสาเหตุ แต่อาจจะพิจารณาจากเหตุการณ์หลักๆ ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเหล่านี้ได้ใน 2 กรณีหลัก โดยประเด็นแรกคือ ความทรงจำจากสงครามเย็นในอดีต ประเด็นที่สองที่เป็นที่มาของความตระหนักรู้ที่ผิด คือ กรณีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ โดยความขัดแย้งกันในประเด็นการเมือง-ความมั่นคงระหว่างประเทศคู่กรณีถูกนำมาเหมารวมกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคม-วัฒนธรรม

3. การเมืองภายในประเทศและระหว่างประเทศ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า มหาอำนาจหลายประเทศกำลังพยายามขยายเขตอิทธิพล (Sphere of Influence) เข้ามาภายในภูมิภาค และหลายประเทศในภูมิภาคเองก็มีความเชื่อมโยงทางการเมืองกับประเทศมหาอำนาจภายนอกที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจสูง

4. ความเอนเอียงของอัตลักษณ์ (**Identity Bias**) เนื่องจาก มีประชากรจำนวนมากในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงสืบเชื้อสายมาจากชาวจีน และเข้าอาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในลักษณะของชาวจีนโพ้นทะเล (Overseas Chinese) ในหลายครั้ง ทางการเงิน

From Trust Crisis to Trust Building

Faculty of Economics
Chulalongkorn University

International Institute for
Trade and Development

1. การสร้างกลไกระงับข้อพิพาทอย่างเป็นรูปธรรมในกรอบความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง เพื่อให้ทุกประเทศมั่นใจว่าหากเกิดการกระทบกระทั่งกันขึ้น ก็จะมีกลไกที่เป็นที่ยอมรับในการแก้ปัญหา
2. การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (Paradigm) ที่แตกต่างไปจากสถานการณ์ที่ทั้งสองฝ่ายได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในรูปแบบปกติ แต่ต้องเน้นการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน กระบวนการยกระดับความร่วมมือดังกล่าวอาจหมายถึงรวมถึงการที่แต่ละประเทศถอยคนละก้าว ละทิ้งผลประโยชน์ส่วนตนไปเพื่อทำให้ส่วนรวมในระดับภูมิภาคสามารถเดินหน้าต่อไปได้อย่างดีขึ้นและได้รับการพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นการรวมกลุ่มทางภูมิภาคที่เข้มแข็งและยั่งยืน
3. กรอบความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขงในสถานะของความร่วมมือระดับภูมิภาค (Regional Bloc) ต้องมีการดำเนินงานแบบไม่ยึดติดวิธีคิดเน้นตนเองเป็นศูนย์กลาง (**Inward-looking**) เช่น ต้องมีการบูรณาการเอาเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกของอนุภูมิภาคต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบและทำงานร่วมกันอย่างจริงจังเพื่อให้ส่วนรวมประสบผลสำเร็จ

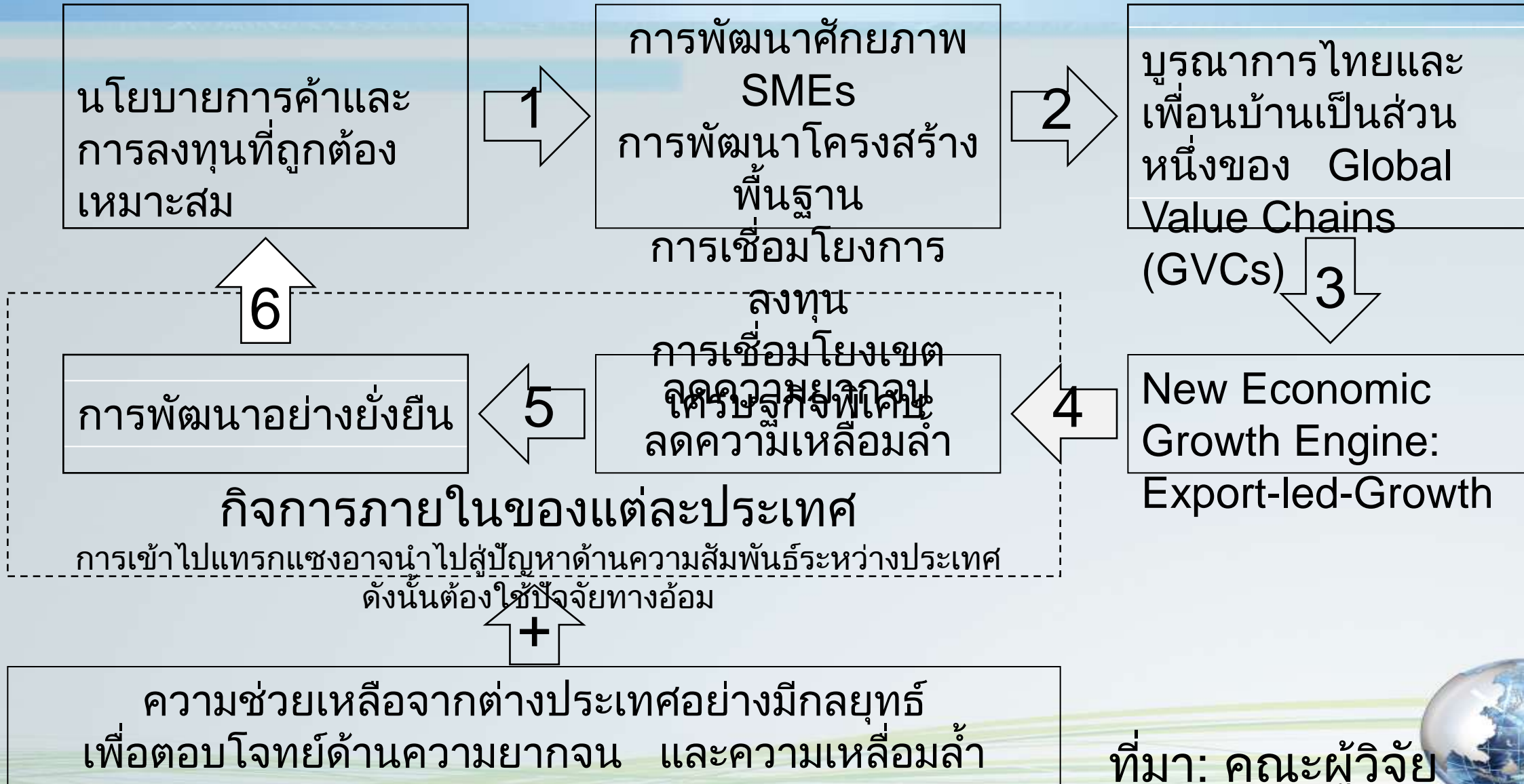
ข้อสรุปจากการทำวิจัย

The Faculty of Economics
Chulalongkorn University

International Institute for
Trade and Development
www.itd.or.th

ข้อเสนอแนะต่อประเทศไทยเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ

และ

- ประเทศไทยต้องเริ่มต้นกระบวนการนี้โดยการปรับเปลี่ยนวิธีคิด โดยพิจารณาประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงให้เป็นโอกาส ความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งมิติทางกายภาพ (Physical Connectivity อาทิ ระบบการคมนาคมขนส่ง) มิติทางสถาบัน (Institutional Connectivity อาทิ กฎระเบียบ มาตรฐานที่สอดคล้องป้องกัน) และมิติประชาชน (People-to-People Connectivity อาทิ กระบวนการสร้างความไว้วางใจ) ถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุด (ลูกศรที่ 1 ในภาพ)
- เพื่อให้ประเทศไทยเป็นชาติการค้า (Trading Nation) และเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียนบนภาคพื้นทวีป หรือภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง มาตรการเร่งด่วนคือ ต้องลด ละ เลิก มาตรการทางการค้าที่มีใช้มาตรการทางภาษี (**Non-Tariff Measures: NTMs**) และเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานของภาครัฐ จากผู้คุมกฎ (**Regulator**) เป็น ผู้อำนวยการความสะดวก (**Facilitator**) โดยเฉพาะการสร้างสิ่งแวดลอมทางการค้าและการลงทุนที่เหมาะสมผ่านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitations: TFs) (ลูกศรที่ 1 และ 2 ในภาพ)
- ในการเตรียมความพร้อมก่อนออกนโยบายและมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ และการออกไปเจรจาการค้าการลงทุนในแต่ละรอบ ต้องเชิญกลุ่มธุรกิจที่จะได้รับผลกระทบจากหัวข้อการ

ข้อเสนอแนะต่อประเทศไทยเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ

และ

- เพื่อให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถลดความเหลื่อมล้ำระหว่างประชาชนในแต่ละประเทศได้จริง การอำนวยความสะดวกให้ปัจเจกบุคคลสามารถผลิต ซึ่งรวมถึงแรงงาน และการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการให้สามารถเดินทางไปมาระหว่างประเทศได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้นถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง การลดขั้นตอนของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการผ่านแดน จะทำให้ลดต้นทุน ลดกระบวนการ และเอกสารในการขอสิทธิประโยชน์ เจริญ (แน่นอนว่าต้องมีมาตรการเพื่อประกันความเสี่ยงด้านความมั่นคง ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และการค้ามนุษย์) (ลูกศรที่ 1 ในภาพ)
- บทบาทของภาครัฐไทยในการส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความแข็งแกร่ง โดยต้องเป็นการบูรณาการหลายหน่วยงานให้มีลักษณะเป็นพี่เลี้ยงที่ปรึกษาในการประกอบธุรกิจ **(Business Incubators)** การให้ความช่วยเหลือและติดอาวุธในการดำเนินธุรกิจอย่างครบวงจร และต้องคำนึงถึงผลในระยะยาวในการเชื่อมโยง **SMEs** ชาวไทยที่เข้มแข็งเหล่านี้ให้สามารถจับคู่ดำเนินธุรกิจกับภาคเอกชนและภาครัฐของประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจับคู่ทางธุรกิจ **(Business Matching)** ในรูปแบบเดิมที่มีดัชนีชี้วัดความสำเร็จในมิติเชิงปริมาณ ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้คำนึงถึงมิติเชิงคุณภาพความสัมพันธ์ในการเชื่อมโยงไทยกับประเทศเพื่อนบ้านให้เข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น (ลูกศรที่ 1 และ 2 ในภาพ)
- การเผยแพร่องค์ความรู้เรื่องการค้า การลงทุน การใช้สิทธิประโยชน์ ตลอดจนโอกาสและอุปสรรค

และ

- การให้ความช่วยเหลือของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อสนับสนุนความ **การพัฒนายั่งยืนในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง** เข้มแข็งและลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อการพัฒนอยั่งยืนของภูมิภาคทางยุทธศาสตร์ร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเบียดหัวแตก และเพื่อสร้างโมเมนตัมให้การสร้างความตระหนักรู้ของประชาชน ทั้ง 2 ฝ่ายจากการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในรูปแบบต่างๆ และเพื่อให้การแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในประเทศเพื่อนบ้านเกิดขึ้นจริงอย่างเป็นรูปธรรม (ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนในกรณีที่ประเทศเพื่อนบ้านอาจยังไม่ได้กำหนดประเด็นในเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำไว้ในวาระแห่งชาติ) การให้ความช่วยเหลือต้องมีเงื่อนไขในประเด็นของความโปร่งใส การยึดหลักธรรมาภิบาล และกำหนดประเด็นในเรื่องการลดความยากจน และความเหลื่อมล้ำให้เป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการความช่วยเหลือเหล่านั้น รวมทั้งกำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการความช่วยเหลือดังกล่าวไปยังกลุ่มที่มีความเสี่ยง (**Vulnerable**) สูงที่สุดของแต่ละประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป โดยในกรณีของประเทศไทย เมียนมา และสปป.ลาว อาจหมายถึงประเด็นชนกลุ่มน้อย ในขณะที่กัมพูชา อาจหมายถึงกลุ่มผู้ยากจนและกลุ่มที่เสี่ยงจะกลับเข้าสู่ภาวะยากจนได้อีก (**Near Poor**) (ลูกศรที่ 4 และ ลูกศร เครื่องหมาย + ในภาพ)
- การดำเนินนโยบายการเงินของประเทศไทยควรต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้เนื่องจากการค้าชายแดนที่เพื่อนบ้านพึ่งพิงสินค้าและบริการ รวมทั้งเงินลงทุนจากประเทศไทย ส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านทั้งในภาคเศรษฐกิจแท้จริงและในภาคการเงิน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทยในระดับทวี

ภาคีกับ

• ประเด็นเร่งด่วนสำหรับประเทศไทยนอกจากรื่องานมาตรการทางการค้าที่มีใช้มาตรการทางภาษีแล้ว **แต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน** การแสวงหาโอกาสและผลประโยชน์ร่วมกันในเวทีประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกคือวิธีคิดที่ถูกต้องเหมาะสมมากกว่าสำหรับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลดีในประเด็นการเมือง-ความมั่นคง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติอีกด้วย ดังนั้น กระบวนการสร้างความไว้วางใจ (Trust Building) และการเชื่อมโยงประชาชน (People-to-People Connectivity) เพื่อความเข้าใจระหว่างประชาชนทั้ง 2 ประเทศ จึงเป็นประเด็นสำคัญยิ่ง

• สปป.ลาว และประเทศไทยเป็น 2 ประเทศที่มีความใกล้ชิดกันอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในมิติสังคม-วัฒนธรรม และประเทศไทยก็หวังพึ่งความแข็งแกร่งของ สปป.ลาว ในมิติด้านพลังงานเพื่อความยั่งยืนและเสถียรภาพด้านพลังงานของประเทศ รวมทั้งการเป็นจุดเชื่อมโยงทางระบบโลจิสติกส์ไปสู่ตลาดอื่นๆในภูมิภาค อย่างไรก็ตามความเข้าใจผิดระหว่างกันของประชาชนทั้ง 2 ประเทศอาจนำไปสู่อุปสรรคต่างๆ ดังนั้น เช่นเดียวกับกรณีของประเทศไทยกระบวนการสร้างความไว้วางใจ (Trust Building) และการเชื่อมโยงประชาชน (People-to-

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทยในระดับทวี

ภาคีกับ

- สำหรับประเทศเมียนมา ประเด็นในเรื่องชนกลุ่มน้อย และกลุ่มชาติพันธุ์เป็นประเด็นอ่อนไหว และ **แต่ละประเทศในกลุ่มภาคีควรมอง** เมียนมาที่นำโดย อู่ทินจ่อ และอง ซานซูจี ก็คงจะมีนโยบายและมาตรการที่จะบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศของตน อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการดำเนินนโยบายทางด้านความมั่นคงของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นชนกลุ่มน้อยและกลุ่มชาติพันธุ์จึงต้องมีการทบทวนเพราะ อาจจะกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และส่งผลกระทบต่อการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ
- สำหรับประเทศเวียดนาม ปัจจุบันนโยบายและกฎหมายมีความเอื้อต่อการเปิดให้ต่างชาติเข้าไป ลงทุนอยู่แล้ว ประกอบกับนักลงทุนรายใหญ่ของไทยก็ได้รับการสนับสนุนให้เข้าไปลงทุนในลักษณะ ที่สร้างรายได้ให้กับคนจนในเวียดนาม ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการลดความเหลื่อมล้ำ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ยังเป็นอุปสรรคอยู่บ้างอาจยังเป็นเรื่องของทัศนคติที่ว่าคนไทยอาจมองว่าเวียดนามเป็นคู่แข่งในตลาดโลก หรือคนเวียดนามที่มองว่าคนไทยเข้ามายึดครองธุรกิจต่างๆในเวียดนาม ดังนั้นอาจ ต้องมีการทบทวนวิถีคิดและทัศนคติของทั้งสองฝ่ายว่า ต่างฝ่ายน่าจะจะได้ประโยชน์ด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าหากมีการสนับสนุนการค้าการลงทุนระหว่าง www.itd.or.th

โครงการศึกษาวิจัยการประเมินผลกระทบของ นโยบายการค้าระหว่างประเทศเพื่อลดความ เหลื่อมล้ำและ

การเติบโตอย่างสมดุลของประเทศไทย การค้าและการพัฒนา

โดย **ภูมิภาควิชาการ** **มนนา ไข่มุก**
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

The Faculty of Economics
Chulalongkorn University

International Institute for
Trade and Development
www.itd.or.th

The Linkages between International Trade Policy to the Inequality reduction and the Balanced Growth in the Greater Mekong Sub-region

Research Grant by International Institute for Trade and Development
Conducted by Faculty of Economics, Chulalongkorn University

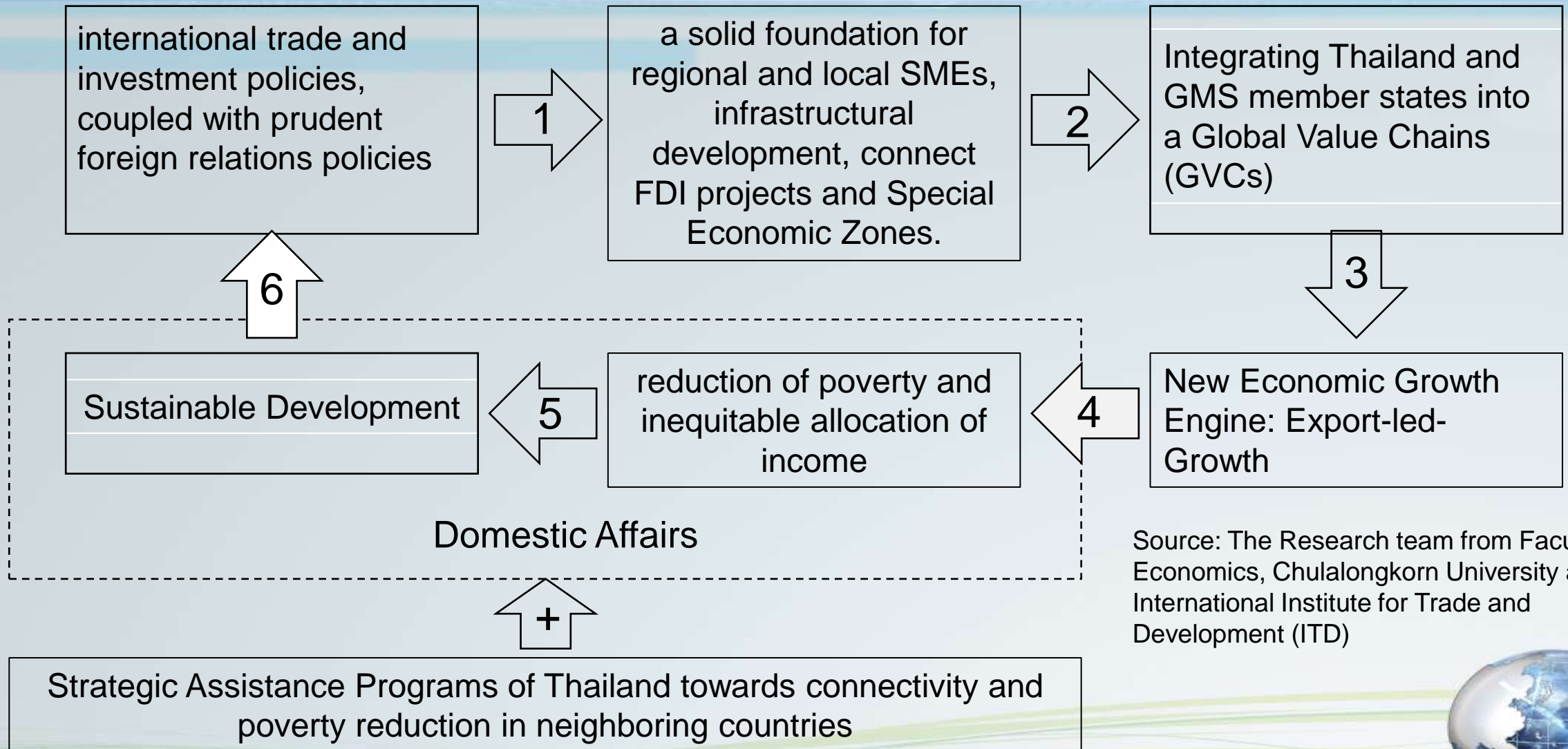
Interlinkages between International Trade to a Sustainable Development

The Faculty of Economics
Chulalongkorn University

International Institute for
Trade and Development

Source: The Research team from Faculty of Economics, Chulalongkorn University and International Institute for Trade and Development (ITD)

